



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs**

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,  
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

**Jansenius, Cornelius**

**Lovanii, 1640**

5. Quartum Argumentum ex tribus necessarijs ad beatitudinem naturalem non falli, non offendi, non mori; quae pura natura non potest assequi. De gravissimis erroribus purae naturae.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-13673**

iniqui inopia & principii petitione contra ta-  
 les ac versarios supponi potest; nec ex ali-  
 qua Dei promissione vel fidelitate vel parva-  
 torum parentumve merito vel dignitate, sed  
 nude & pure & simpliciter juxta ipsissimam  
 Pelagianam de statu purae naturae hypothésim  
 quam expugnare nitetur tanquam impossi-  
 biliam, ex ratione innocentiae & miseriae quae  
 nulla Dei justitia corollari potest. Si enim  
 innocentes imagines Dei amant regnum istud,  
 sunt amare, inquit, debent, indubitata poena  
 est deinde data charitate, quia miser est quis-  
 quis non habet quod recte voluntate vult; si  
 non amant peior est cordis pena, qualem in dae-  
 monibus & hominibus carnisibus experimur.  
 Neutrum Deus inserte potest innocenti-  
 bus sine culpa. Ille cardo est in quo vertitur tota  
 vis argumenti, inde fiducia, quae tot exclama-  
 tiones, & insultati- nes expulsi, quae insi-  
 tua est ista insi-  
 mia Dei. Quare vel parva pena insi-  
 gnetur? Et ipsa poena magna est, si nulla culpa est.  
 Quom argumentationis istius efficaciam tam  
 perpicuam, tam certam, tam in omnium  
 animis receptam & confessam putat, ut si  
 tantum recideret in prudentia, ipsum praecipuum  
 pure naturae Architectum Iulianum, insens  
 infantiorem remansurum spondeat, si vel à mul-  
 lier uia innocentem imaginem, aut estibus eius  
 ingente proferretur. Quid evidentius & ur-  
 gentius ad istatus illius eversionem juxta S.  
 Augustini doctrinam adferri posset, nescio,  
 Sed idcirco insolens nobis videtur argumeta-  
 tio, quia principij ab ejus mente disjunctissi-  
 mus imbuti sumus. Somp- neni- obverlatine  
 animis nostris, duplex ille in eodem homine  
 status, pure naturae & supernaturalis, quorum  
 alterum fidentissimè S. Augustinus tanquam  
 impossibilem damnat. Quo semel abjecto to-  
 ta argumentandi ratio est planissima, dum-  
 modo quid sit justitia Dei, quam profunda  
 sit, & quam late pateat, quid deinde poena seu  
 miseria creatae rationalis, ex regulis non hu-  
 manae assimationis sed divinae veritatis intel-

ligatur. Qua de re infra futus. Hoc tamen  
 hic brex ter monendus lector est, quod & alibi  
 niti me fallit, à nobis dictum est, non hoc velle  
 Augustinum, nec ex cicis ejus posse colligi,  
 quod Deus immediate regnum caelorum seu  
 claram visionem in regno suo debeat creature  
 rationali innocenti, sed hoc tantum nudo  
 quod eam non posset condere cum illa phan-  
 tastica beatitudine, & phil-osophica, quae ei  
 in statu purae naturae attribuitur, & vera mi-  
 seria est, sed vel immediate in beatitudine per-  
 fecta regni Dei, vel certè, quod ordinatius  
 esse ipsemet judicavit, in quadam beatitudine  
 deo-oloratiore, sine omni vitio tamen & mi-  
 seria; à qua deficere possit, & in qua manere  
 si voluerit, utrumlibet habens in sua pote-  
 state, sine ulla interna concupiscentiali tenta-  
 tione ad malum. In tali beatitudine Angeli  
 & Adamus creatus fuit. *Hominem fecit, inquit,  
 cum libero arbitrio, & quamvis sui futuri casus ig-  
 narum, ideo tamen beatum, quia & non misera & non  
 miserum fecit in sua potestate esse sensabat. Et alibi:  
 Qui tandem ab olate auct beatus potest, qui timore affi-  
 cuit vel dolore, quid autem timere vel dolere fore-  
 rant, illi homines in tantorum tanta affluentia bono-  
 rum, ubi nec nois metuebatur, nec ulla corporis mala  
 valetudo, nec aberat quicquam quod bona voluntas  
 adipisceretur, nec incras quod carnem animamque  
 hominis feliciterviventis offenderet, &c. Hae beati-  
 tudo minor, juxta providentissimum Dei or-  
 dinem, quem Augustinus diversis locis ex-  
 plicat, est via ad majorem, & quali semen ejus:  
 in qua si perseveraverit ab illa perfectiore per-  
 petuo separati & quasi in exilium mitti non  
 potest. Vtro vis autem modo condatur, con-  
 ditur beatus in regno Dei, quia per spiritum  
 charitate inhabitantem, regnat in eo Deus: &  
 utrovis modo creatur si ne miseria, quae ei in-  
 si-  
 gi nullo pacto potest nisi peccato suo pro-  
 meruerit. Et haec contra statum purae naturae  
 satis sint ex parte amoris Dei, quo ad beati-  
 tudinem tenditur & visionis quae beatur. Nuno  
 ex quibusdam ad beatitudinem necessario re-  
 quisitis breviter impugnandus est.*

De Corr. grat. c. 10.

Lih 14. de Civit. c. 10.

Vide lib. 83. 99. 2. et 4. et 1. de ange-  
lo Christi c. 110. et lib. 3. de lib. arb. c. 18.

CAPVT QVINTVM.

Quantum argumentum ex tribus necessarijs ad beatitudinem natu-  
 ralem, non falli, non offendi, non mori, quae pura natura  
 non potest assequi. De gravissimis erroribus  
 purae naturae.

**S**icut fatentur communiter Schola-  
 stici, hominem non posse connaturali  
 modo creati nisi propter aliquem finem  
 ultimum, quem beatitudinem dicimus,  
 ne appetitus ejus ardentissimus, & medullitus  
 infixus aliquando frustra sit; ita etiam fatentur  
 consequenter, non ordinari ad ultimum  
 illud bonum in quo solo connaturaliter qui-  
 escere potest appetitus, esse contra providen-  
 tiam tali naturae connaturaliter debitam: &  
 propterea ad ejus autorem pertinere, ut ea  
 media provideat, quibus bonum illud ultimū  
 quo tanto impetu tendit, adipisci possit, ap-

petitus satiari, natura ab illo motu quiescere;  
 ne alioquin animus de se aternus, in aeternum  
 miser sit, semper vehementissimè appetendo  
 quod nunquam adipisci potest. Cujusmodi  
 institutionem contra naturae ordinem esse, nec  
 Scholastici negant. Hinc erod adacti sunt du-  
 plicem naturae beatitudinem statuere, natura-  
 lem & supernaturalem: illam naturae connat-  
 uraliter debent, sicut & media ejus acquiren-  
 da; istam negari liberè posse. Augustinus è  
 contrario sentit illam esse impossibilem, &  
 ideo nec ad illam posse naturam puram ordi-  
 nari, nec hanc ei sine praecedente culpa negari,  
 Li 4 arque



atque ita statum puræ naturæ utraque parte collabescere; sicut hæcenus declaratum est. Itaque non parimodo de quibusdã quæ beatitudinem creaturæ rationalis habebit, nequeunt, rationationem instituiamus. Nimirum esse quædam equæ natura rationalis eodem modo, ut hinc impetu appetit naturaliter, utpote sine quibus hæc præcipit se non posse neque beatam esse, neque appetendo quiescere, vel sedari istum appetitum suum, quem natura in se habet inextinguibilem. Ergo simili consilia natura rationali commaturaliter sunt data, & in utroque naturalis postulat, ut per media ista in seque possantur potestate. Cum igitur illa natura cires fatentibus Scholasticis longe superent & ad supernaturalem ordinem pertineant, perspicue sequitur, creaturam rationalem non posse sine manifesta institutionis abschiante, in puris naturæ hinc condita, & beatitudinem quæ illi à Scholasticis attribuitur, esse commensuram.

Porro illa quibus naturaliter natura rationalis inhiat, & sine quibus beata esse non potest, ad tria capita generalia revocari possunt, non mori, non falli, non perturbari. Quia namque ad imaginem Dei condita est, naturaliter, quantum sis est creatura, similitudinem creatoris expetit, duas & esse sine deficiatione, & scire sine deceptione, & pacata esse sine offensione desiderat, ut ita in silentia Patris eternitatem, in intelligentia Filij veritatem, in voluntate Spiritus sancti gaudium quadam umbratica specie imitationis æmuletur. Vnde præclare S. Augustinus: *Exclamamus ab incommutabili gaudio, hoc est à Patris æternitate, Filij veritate, sancti Spiritus charitate; nec tamen inde præcisatque abrupti sumus ut non etiam in ista mutabilibus & temporalibus æternitatem, veritatem, beatitudinem, id est gaudium voluntatis, quærenssemus, nec mori, nec falli, nec perturbari volumus.* Hic autem triplex appetitus ab illa vena desiderata naturaliter beatitudinis fluit. Naturaliter quippe toto impetu creatura rationalis eo tendit ut vivat sicut vult; nemo enim vult suâ voluntate frustrari. Sentit enim aliter se beatum esse non posse, sicut libri primi capite secundo, sancti Augustini, & Philosophorum testimonio comprobavimus qui sentiebant aliter beatum esse nonnumquam posse, nisi habendo quod vellet, & non patiendo quod nollet: hoc autem non adipiscitur nisi dum vivit ut vult, neque vivit ut vult nisi eo pervenerit, inquit Augustinus, ubi mori satis ostendi non possit. Quod ex illo naturali beatitudinis appetitu proficisci, ex illa quàm subijit ratione subluet, Hoc enim natura expetit, nec plene atque perfecte beata erit, nisi adæpta quod expetit.

In primis igitur natura rationalis vehementissimè non sibi cupit. Vnde illud frequentè in Augustini monumentis reperitur: *Multos expetivi sum qui vellem fallere, qui autem falli, neminem.* Nemo enim vult sua falsum dicere, ut nesciat ipse quid verum sit. Ex quo naturali impetu nascitur, ut qui alienata mente in phrenesi rident, plorentur à sanis. Tantum enim

prævalet invictissima veritas, ut potius eligat homo sanâ mente flere, quàm alienata ridere. Quid verò ejus rei causa est, nisi ille profundissimè insculptus beatitudinis appetitus? Cum enim Deus sic veritas, & beatitudo nulla sit vel esse possit nisi de Deo, hinc omnes affectant veritatem noscere ac de veritate gaudere. *Beata quippe vita, inquit perspicacissimus Doctor, est gaudium de veritate; hoc est gaudium de ito qui veritas est. Hanc vitam beatam omnes volunt, hanc vitam quæ sola beata est omnes volunt, gaudium de veritate omnes volunt.* Hæcenus videlicet, ut etiam tum, cum voluntate perversi falsissimis voluptatibus implicati & miserissimi, veram vitam gaudere quam falsis.

Iam verò, ut non in ista misera puræ naturæ vita, in gravissimis & omnino capitalibus rebus, sine quibus nulla vel umbra beatitudinis natura sine esse potest, sæpe fallamur, si ejus cursui sine divina gratia tenebras nostras illuminante relinquamur, fieri nullo pacto potest. Nam pura natura cunctas illas miseras quibus hæc præsens ab Adam lapsu, huc usque vitæ conteritur, æquat aut potius superat; Scholasticis, ut supra vidimus contentibus. Quæ verò errorum gravissimorum iudificationes sine gratia Dei vitæ ista patiarur, locupletissimus testis est vel illa sola interminabilis dissentio Philosophorum de summo bono, quo natura rationalis beari, debet. Nam ut rectè Varro existimavit, nulla philosophia secta dicenda est, quæ non eo differat à ceteris, quod diversos habeat fines boni & mali, quandoquidem nulla est homini causa philosophandi, nisi ut beatus sit. Quod autem beatum facit ipse est finis boni; nulla est igitur causa philosophandi nisi finis boni, idcirco nec philosophia secta dicenda est, quæ non sectetur aliquem finem boni. Cujusmodi sectas, quæ vel fuerint vel adhuc esse possint, cum ipse ad ducentas octoginta octo perduxerit, inter tot tamen dissidentium à se invicem opiniones, unius Platonis inventa est, quæ potuerit de inventa veritate gloriari: & adhuc in rebus capitalibus, quibus ad illud bonum pervehendi sumus tantopere adulterata; ut satius esset illud prorsus ignorare, quam ad illius adaptionem tantis sordibus & impietate cõnari. Nam & inmundissimos demones sibi mediatores & animi purgatores quærendos esse Platonicis tradiderunt, ut fuse docet Augustinus, & unâ cum omnibus discipulis suis, ipse Plato *Dixi plurimos esse sacra faciendâ putaverunt.* Ipse Socrates qui Platone ceterisque discipulis sectarum variatum autoribus peritior & honestior videbatur, Genio suo (quo nisi hoste humani generis demones) utebatur familiariter, & morti proximus infando errore Gallum immolari præcipit Esculapio. Quid jam de hominum vulgo dicam, ubi columina eruditionis tam scædis erroribus hallucinati sint? Nec unus quidem tot seculorum lapsu in tanta historiarum vastitate reperiri potest, qui summum bonum, id est Deum verum naturæ sagacitate sine Dei gratiâ invenerit & coluerit.

Et illi

*Handwritten marginal note:*  
L. 1. p. 1. 1.

*Handwritten marginal notes:*  
Lib. 1. de Trinit. c. 1.  
Lib. 14. de Civit. c. 25.  
Ibid.  
Lib. 10. C. 6.  
f. 2. 24.  
Serm. 112. de Divers.  
Ibid. c. 41.

*Handwritten marginal note:*  
Lib. 10. c. 1.

*Handwritten marginal notes:*  
Lib. 1. p. 1. 1.  
Lib. 8. c. 10.



Et illi ipsi, quos diximus, Platonici illam quam receperant veritatem tam abstrusam à vulgi non tantum populorum, sed & Philosophorum captu esse iudicabant, ut elegerint occultare potius quam propalare sententiam suam, sicut sapius Augustinus memorat. Videbant enim, si turbis corporalium rerum dilectione cœcatis conarentur insinuare aliquam rem divinam & super omnia incommutabilem, quæ nullo attingeretur corporis sensu; sed sola mente intelligeretur; quæ tamen etiam naturam ipsius mentis excederet, eumque esse Deum propositum animo humano ad fruendum purgato ab omni labe humanarum cupiditatum, in quo uno acquiesceret omnis beatitudinis appetitus; & in quo nobis uno honorum omnium finis esset, non eas intellectoras; & repugnantibus alijs Philosophis multo facilius quam sibi palmam daturus: ita ut vera salubrisque sententia, quod perniciosissimum est generi humano, imperitorum populorum irrisione sordesceret. Itaque nihil neque Philosophos, neque populos de veritate docere, sed de omnibus quasi dubitantes omnes alios impugnare maluerunt, qui verum se invenisse jactarent: Unde secta Academicorum, qui veri Platonici erant, de omnibus quasi dubitantium, profecta est. Quid de reliquis crassissimis erroribus dicam, quibus honestas morum, sine qua neque Deus coli, neque ulla quantumvis umbratica felicitas esse potest, fecidissimè tam in Philosophis quam in populis quasi abrupto retinaculo prostrata fuit? Quamobrem S. Augustinus hanc vitam quæ non aliter à pura natura, juxta Scholasticorum solemne pronuntiatum discrepat, quæ ut à nudo spoliatus, non raro sicut ærumnis, ita & erroribus plenisimam vocat. Nam horrenda quædam profunditas ignorantie, ex qua omnis error ex illit, omnes filios Adam tenebrosi quodam suscipit sinu, ut homo ab illo liberari sine labore, dolore, timore, sine Dei gratia simul intus illuminante non possit, ut propter illam generalem Dei veri, & rerum juxta

A naturalem legem agendarum in toto humano genere ignorantiam, dixerit Ecclesie gratulando Propheta: *Eccce tenebra operient terram & caligo populos, super te autem orietur Dominus.* Quibus verbis & nature totius imbecillitatem ad errores superandos & gratia necessitate vaticinatus est. Quod cum intelligeret S. Innocentius Papa, saluberrimam illam Patribus Carthagenensibus regulam fixit; *Quotidiana præstat ille remedia; quibus nisi freti confisimur, nullatenus vincere humanos poterimus errores. Necessè est enim ut quo auxiliante volumus, eo iterum non adjuvante vincamur.* Ipse Pelagius quantumvis hostem se divinæ gratiæ præstiterit, nequaquam tamen cum communibus esset se esse Christianum, tanto errore exorbitavit, ut gratiam ad cavendos errores negaret esse necessariam. Nam celeberrimum episcopi dogma fuit gratiam esse legem, aque doctrinam sub qua omnes cœlestes illuminationes intelligebat. *Ipsas quoque orationes ad hoc assuebat hæcissimas, ut ostenderetur hominibus quid concupisceret ac diligeret.* Unde Canon ille Concilii Carthagenensis: *Valde impium est ut credamus ad eam quæ vult nos habere gratiam Christi, & ad eam quæ edificat nos habere, cum sit utramque donum Dei. & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus, ut ad firmam charitate scientia non possit salutare. Sicut iuxta de Deo scriptum est, qui docet hominem scientiam, ita etiam scriptum est, charitas ex Deo.* Ex quo liquet in Catholice fidei doctrinâ contineri, ad stipulante universalissima ætatum omnium experientia, errores in rebus capitalibus agnoscendis & agendis, non posse natura lapsæ & consequenter minus nature puræ viribus sine gratia divinâ superari. Cum igitur pura natura ad aliquam naturalem beatitudinem ordinetur, nullaque possit esse beatitudo naturalis nisi erroribus careat, quos hostiliter creaturæ rationalis quantumvis pure appetitus fugit, neque illis carere possit, sine magna gratia Dei, consequens est naturam institui nullo modo posse puram, sed tantummodo adjuvandam gratia Dei.

CAPVT SEXTVM

De offensionibus ac perturbationibus puræ naturæ quæ naturalem beatitudinem interimunt.

I AM illud secundum non offendi seu non perturbari pari impetu si non concitatori; naturaliter creatura rationalis appetit. Quid enim magis juxta ea quæ diximus omnino beatandus & beatus appetit, quam vivere ut vult, hoc est, habere quod expedit? Hoc est autem in primis nolle offendi, nolle perturbari, id est, imperturbatam esse velle quietam voluntatis suæ. Et quid hoc est aliud, quam aut velle gaudere, quod omnes homines ita velle, ut beatos esse Augustino teste certum est, aut certe nolle offendi gaudium voluntatis suæ, quod ex eadem venâ expetitæ naturaliter beatitudinis fluit. Sed quænam

A puræ naturæ potestas efficere potest ut nullis non dico rarissimis, sed vel quotidianis, & amarissimis offensionibus perturbetur voluntatis quies, ut quod velit ipsa non fiat, vel etiam quod nolit, fiat? Quis enim vel verbis prompserit vel animo cogitaverit ingentem illum calamitatum oceanum cujus fluctibus necesse est puram naturam atteri, & voluntatem cujuscunque sive sapientis sive insipientis offendi? Virtus enim sapientis, siquis tamen in pura natura sapiens esse potest, cum sibi honorum culmen vindicet humanorum, potissimumque præsidium sit ad fabricandam sibi qualemcunque beatitudinem, quid ager

Et aliter dicitur in libro 1. de civitate dei.

Apud Aug. Epist. 91. ad Cenc. Carth.

Lib. de gestis Pelag. De grat. Christ. etc. lib. 2. 30.

Contra Cenc. Carthag.

IN NOMINE DOMINI

28. 3. Cor. 1. 1. 10. 1. 11.